

Politieke avond Westerveld

Voorstel

Vergadering van 25 augustus 2020
Beleid

Deelname subsidieaanvraag Nationale Parken - Besluitvorming College/ter bespreking Cie

Auteur

Gerrie Ebbeling

Beknopte samenvatting

De gemeente Westerveld heeft zitting in de stuurgroep Regionaal Landschap Drents Friese grensstreek. Via de ambtelijk secretaris van de stuurgroep is het verzoek gekomen om een subsidieaanvraag in te dienen bij het Rijk voor een financiële bijdrage om een visie op het landschap te ontwikkelen. Het ministerie van LNV heeft hiervoor 6 miljoen beschikbaar gesteld. Het gaat om procesgeld voor het verder ontwikkelen van Nationale Parken Nieuwe Stijl tot grotere eenheden, waarbij gesproken wordt over een mogelijke grensaanpassing. Voor het proces om te komen tot een gedragen visie op het landschap kan de regio een maximale bijdrage van € 80.000,- aanvragen. Van de gemeente wordt gevraagd om hiervoor uren beschikbaar te stellen die als cofinanciering mee worden genomen in de subsidieaanvraag.

De Nationale Parken en het Holtingerveld liggen voor een groot deel op grondgebied van de gemeente Westerveld. Omdat de subsidieaanvraag ook betrekking heeft op het tussenliggende gebied, is het belangrijk om vooraf duidelijkheid te hebben welke (juridische) consequenties er mogelijk zijn bij de doelstellingen van de subsidie. Dit kan politiek gevoelig liggen omdat het gaat om de autonomie van de gemeente Westerveld. Om die reden heeft op 28 juli een gesprek plaatsgevonden met de voorzitter en secretaris van de stuurgroep Regionaal Landschap. Hierin is besproken dat de gemeenteraad gaat over de beleidskaders en dat die geïnformeerd moeten worden over de plannen en de subsidieaanvraag. De gemeente gaat over haar eigen grondgebied en wil de autonomie behouden. Afsgesproken is om een memo, opgesteld door de provincie, het gespreksverslag en de standaard voor de gebiedsaanduiding Nationale Parken ter informatie naar de raad te sturen, zodat de raad zich hierover kan uitspreken.

Het college wordt gevraagd om in te stemmen met de ureninzet om de bouwstenen, die onderdeel vormen van de subsidieaanvraag, verder uit te werken. Het is een gezamenlijk proces, waarbij raad, inwoners, bedrijven en terreinbeherende organisaties actief betrokken worden. Draagvlak is essentieel om tot een gedragen landschapsvisie te komen.

Besluit

Besluitpunt 1

Het voorstel met de bijlagen te agenderen voor de Politieke Avond van 25 augustus 2020 op het informerende deel.

Motivering

Aanleiding en context

De gemeente Westerveld heeft zitting in de stuurgroep Regionaal Landschap Drents Friese grensstreek. Hierin is kort gesproken over de mogelijkheid om een subsidieaanvraag in te dienen bij het Rijk voor ondersteuning van een gebiedsproces om de ambities uit de standaard te realiseren.

Het kabinet (Minister Schouten) heeft hiervoor 6 miljoen euro beschikbaar gesteld. Per NP kan er één aanvraag ingediend worden. De budgetten komen beschikbaar in de periode 2020 t/m 2022. De provincie kan deze aanvraag niet zelf indienen en binnen de stuurgroep is afgesproken om dit via de Stichting Cultuurtoerisme in te dienen. Voor het Regionaal Landschap gaat het om een bijdrage van € 80.000,- verdeeld over 3 jaren. Aan gemeenten is gevraagd om ambtelijke uren beschikbaar te stellen om de drie bouwstenen gezamenlijk uit te werken. In de stuurgroep is gesproken over de bouwstenen:

- Streekbeheer - trekker Landschapsbeheer Drenthe (extra impuls op inzet burgers en agrariers in landschapsbeheer/landschapskwaliteit zoals houtwallen, dorpsommetjes)
- Duurzaam toerisme - trekker Stichting Cultuurtoerisme (versterking van ondernemerschap en recreatieve infrastructuur, visitormanagement gericht op bezoekersontvangst en gastvrijheid, nieuwe belevingen en onderhoud van voorzieningen)
- Landschapsvisie - trekker Drents Landschap
- Educatie - trekker IVN (is apart spoor en dient als rode draad voor de noaberschapslijn via IVN en Landschapsbeheer Drenthe om te kijken hoe je inwoners en ondernemers betreft bij de ontwikkelingen)

Dit plan is bedoeld om inzichtelijk te maken welke kwaliteiten het landschap heeft en hoe de samenhang is tussen de verschillende beleidsterreinen. Hiermee hebben we de visie en ambities op papier, zodat we kunnen inhaken op toekomstige budgetten die via het Rijk beschikbaar komen (voorbeeld is Regio Deal).

Omdat het landschap voor een groot deel op grondgebied van de gemeente Westerveld ligt wil de gemeente ook zeggenschap houden. De gemeenteraad is bevoegd om hiervoor de kaders te stellen en moet hierbij een prominente rol krijgen. De gemeenteraad is nu nog niet geïnformeerd over de plannen. In een overleg tussen gemeente en voorzitter en secretaris van de stuurgroep is hier over gesproken. Afgesproken is dat er een memo richting raad gaat, waarin de kansen en risico's inzichtelijk gemaakt worden.

Beoogd resultaat

De raad informeren over de subsidieaanvraag, de ambitie en standaard voor de Nationale parken.

Argumentatie

In 2018 is in de stuurgroep Regionaal Landschap Drents Friese grensstreek de vernieuwde standaard besproken en is er een bidbook ingediend n.a.v. het verzoek van het Ministerie van Economische Zaken om te komen tot Nationale Parken van Wereldklasse. Dit bidbook is een vertaalslag van de door de stuurgroep vastgestelde ontwikkelagenda als ambitiekader. Deze ontwikkelagenda is opgesteld om een concrete - gezamenlijk gedragen - richting voor de toekomst te formuleren.

De komende 2 á 3 jaar wordt de standaard als richtsnoer gebruikt voor de doorontwikkeling van de nieuwe standaard van de Nationale Parken. De stuurgroep streeft naar een kwaliteitsverbetering en ziet kansen om de subsidiebijdrage, die hiervoor beschikbaar komt te benutten. Door gezamenlijk het

proces op gang te brengen kan dit leiden tot een betere recreatieve ontsluiting, een landschappelijke kwaliteitsimpuls en bijdragen aan het versterken van de identiteit van het gebied.

De wethouder, die zitting heeft in de stuurgroep Regionaal Landschap, was niet op de hoogte dat hier ook sprake was van een mogelijke andere begrenzing van Nationale Parken. Er is gesproken over een betere onderlinge verbinding en samenhang in het gebied. Omdat de Nationale Parken voor een groot deel op grondgebied van de gemeente Westerveld liggen kan de stuurgroep hierover niet beslissen. De gemeenteraad is bevoegd om de kaders te stellen en moet nadrukkelijk bij de voorbereiding en het proces betrokken worden.

Afgesproken is om een memo te sturen naar de gemeenteraad om hen te informeren over de nieuwe standaard voor de gebiedsaanduiding van Nationale Parken en de subsidieaanvraag die nu voorligt.

Het college wordt gevraagd om in te stemmen met het indienen van de aanvraag en de hiervoor benodigde ambtelijke ureninzet (cofinanciering) beschikbaar te stellen.

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord werken

Het gebiedsproces om te komen tot de visie wordt samen met de gemeenteraad, inwoners, bedrijven, terreinbeherende organisaties en betrokken overheden opgesteld. Draagvlak bij bestuurders, inwoners en ondernemers is essentieel om tot een gedragen plan te komen.

Kanttekening en risico's

Het is de bedoeling dat dit voorstel zorgt voor een weloverwogen besluit om wel of niet mee te doen aan de subsidieaanvraag. De aanvraag biedt namelijk naast de onzekerheden ook kansen.

Kansen

- Er is nu door bezuinigingen van de afgelopen jaren te weinig geld voor landschap en recreatie en de middelen zijn versnipperd.
- Een door meerdere partijen (gemeenteraden, burgers, bedrijven, boeren, terreinbeherende organisaties, culturele, dorps en bewonersinitiatieven) gedragen visie kan helpen om voor de toekomst (betere) keuzes te maken over bijvoorbeeld locaties voor duurzame energie, woonwijken, inpassing nieuwe bedrijven, etc.
- Beginnen met een visie en investeringsprogramma landschap en recreatie om achterstand weg te werken van post-Bleker tijd.
- Ambitie en een goed landschapsplan is van belang om de lobby naar het Rijk voor extra middelen te vergroten.
- Benut en beloon de kracht van burgerparticipatie en werkwijze Landschapsbeheer Drenthe voor streekbeheer, het kan de participatie en betrokkenheid van bewoners en bedrijven vergroten.
- Rijksbijdrage Nationale Parken kan een opmaat vormen voor structurele dekking voor uitvoeringsplannen NP Nieuwe Stijl.
- Mogelijke koppelingen met middelen Regio Deal (burger, boer biodiversiteit), Stikstofaanpak, Programma Natuurlijk Platteland, Landschapsbeheer Drenthe, Agrarisch Natuurbeheer Drenthe en Recreatieschap Drenthe. Voor agrariers kan landschapsonderhoud een ingang zijn voor meer duurzaamheid op bedrijfsniveau.
- In de Regio Deal Regio Zwolle is in de actielijn 3: Groei toerisme in balans tussen stad en land; vanuit de gemeente Westerveld ook aandacht gevraagd voor het versterken van het landschap en het ontwikkelen van nieuwe beleefconcepten, die biedt kansen om elkaar te kunnen versterken in het proces.

- De Nationale Parken in onze gemeente zijn het ‘decor’ om toeristen te verleiden om naar onze regio te komen; samen met de dorpen, monumenten en het cultuurlandschap dragen ze ook bij aan spreiding van het toerisme. De natuur is mooi, maar biedt onvoldoende mogelijkheden voor vermaak en voor het uitgeven van geld in het gebied. In het tussenliggende gebied moet het toeristisch aanbod aantrekkelijker worden, zodat mensen langer in de regio kunnen verblijven (stimuleren meerdaags toerisme). Met de subsidie kan er worden gewerkt aan de beleving en gastvrijheid.
- Bewoners en bedrijven zijn betrokken bij hun omgeving en vervullen vaak op vrijwillige basis ook allerlei taken (onderhoud natuur, onderhouden van routes, vertellen van de verhaallijn).
- De titel Nationaal Park onderscheidt zich qua uitstraling en beleefbaarheid, toegankelijkheid en herkenbaarheid voor binnen- en/of buitenlandse toeristen. Ze kennen een hoge kwaliteit en passen bij de gebiedsidentiteit.
- Een aantrekkelijke omgeving/landschap draagt bij aan het verzilveren van kansen voor (recreatie) ondernemers; ligging van de recreatieterreinen benutten. (voorbeeld De Wiltzangh in Ruinen, de Vier Eiken in Wapserveen), maar ook gebruik maken van het aanbod uit de gemeente (wellness/yoga op de camping, schildercursussen, mindfulness wandelingen, streekproducten serveren, natuursafari’s, op pad met de boswachter, volle maanstochten etc.)
- Duurzaam toerisme (smart mobility) en ontwikkelen plan voor visitor management systeem. Zodat er een betere ontsluiting ontstaat tussen dorpen, openbaar vervoer knooppunten en bedrijven van en na de natuur.
- Mogelijk is er procesgeld in te zetten rondom de vraagstukken toegankelijkheid natuur.

Risico’s

- De ruimtelijke opschaling en verbreding van de strategie van enkel natuur naar cultuur, kennis, educatie en economie vraagt om nieuwe vormen van governance, gebaseerd op samenwerking (in een netwerkorganisatie) en het nemen van verantwoordelijkheid door verschillende partijen. De doelen overlappen elkaar. Hierover moeten duidelijke afspraken gemaakt worden. Dit moet een essentieel onderdeel van het proces worden. Vertrouwen en draagvlak voor vernieuwing is hierbij essentieel! De rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de gemeente moet goed beschreven worden in de governance. De Nationale Parken en natuurgebieden Holtigerveld en Leggelderveld liggen voor ca. 90 % op grondgebied van de gemeente Westerveld. De gemeenteraad is bevoegd om de kaders te stellen en moet actief bij het proces betrokken worden.
- Doordat ook andere gemeenten zitting hebben in de stuurgroep, bestaat er risico dat deze andere partijen (mee) gaan beslissen over wat op het grondgebied van de gemeente Westerveld gaat gebeuren.
- Het budget van het Rijk is, zoals het nu lijkt, alleen bedoeld voor procesgeld en niet voor uitvoering. Hierdoor is een kwaliteitsimpuls voor landschapselementen niet geborgd.
- De juridische consequenties voor een grotere eenheid van de nieuwe standaard Nationale Parken zijn nog niet duidelijk.
- Gemeenten zijn ook bezig met het opstellen van omgevingsvisies. Ook Rijk en provincies hebben bouwstenen voor landschapsinclusief omgevingsbeleid in voorbereiding. Dit vraagt om een goede afstemming voor wat betreft (kringlooplandbouw, klimaat, erfgoed, energie opgaven, woningbouw etc.).
- Zorgdragen dat de gemeente Westerveld ‘aan het stuur’ blijft en een actieve rol krijgt bij de totstandkoming van het proces. Transparante communicatie over het proces, waarbij alle partijen op gelijkwaardig niveau kunnen participeren.

- Te weinig vertrouwen in de samenwerking, waardoor het proces niet goed van de grond komt.
- De huidige governance structuur, die nu van toepassing is binnen de stuurgroep Regionaal Landschap, moet opnieuw bekeken worden. De aanvraag en de nieuwe standaard voor Nationale Parken gaat voor een groot deel over het grondgebied van de gemeente Westerveld. De gemeenteraad moet hiervoor de kaders stellen en actief betrokken worden. De gemeente Westerveld moet nadrukkelijk 'aan het stuur' zitten en 'feeling' houden met de nog op te richten werkgroep.
- De stuurgroep kan niet beslissen over het proces en de inrichting van het landschap. De gemeente wil hierin haar autonomie behouden.
- Er lopen al veel processen voor inpassing van de opgaven. De nog op te stellen visie kan een overlap in keuzes zijn, maar ook eerder gemaakte keuzes voor locaties voor duurzame energied, woonwijken, inpassing bedrijven, etc., onder druk zetten.

Aanpak/uitvoering en communicatie

De gemeenteraad actief informeren over de plannen en over de mogelijkheden om een subsidieaanvraag in te dienen. De subsidieaanvraag moet uiterlijk voor 15 september worden ingediend.

Gezamenlijk met de stuurgroep te praten over een nieuwe governance structuur.

Integrale advisering

Intern

Duiding integrale advisering

Afstemming gezocht met de afdeling Economie en Landschap.

Evaluatie

Sturing houden op het proces, door regelmatig met de werkgroep te contacten.

Kosten, baten, dekking

Nee, het uitgangspunt is om de ureninzet binnen de reguliere uren te realiseren.

Bijlagen

-
1. 201805 De standaard voor de gebiedsaanduiding nationaal park - werkversie mei 2018.pdf
 2. notitie gemeenteraad Westerveld aug 2020 (002).docx
 3. samenvatting gespreksverslag 28 juli 2020 CSHH_.docx